

Ġabra tal-ġurisprudenza

KONKLUŻJONIJIET TAL-AVUKAT ĠENERALI
SAUGMANDSGAARD ØE
ppreżentati fl-1 ta' Ġunju 2016*

Kawża C-166/15

Aleksandrs Ranks
Jurijs Vasiļevičs

[talba għal deċiżjoni preliminari mressqa mir-Riġas appgabtiasas Kriminālietu tiesu kolēģija (qorti reġjonali ta' Riġa, kullegġ tal-kawzi kriminali, il-Latvja)]

“Rinviju għal deċiżjoni preliminari — Direttiva 91/250/KEE — Protezzjoni legali tal-programmi tal-kompjuter — Bejgħ ta' kopji mhux oriġinali ta' programmi tal-kompjuter — Kopji inkorporati f'mezz materjali differenti mill-mezz materjali oriġinali — Eżistenza ta' ksur tad-dritt ta' distribuzzjoni — Possibbiltà li jiġi invokat l-eżawriment tad-dritt ta' distribuzzjoni — Eżistenza ta' ksur tad-dritt ta' riproduzzjoni”

I – Introduzzjoni

1. Permezz ta' digriet tat-18 ta' Marzu 2015, li wasal għand il-Qorti tal-Ġustizzja fit-13 ta' April 2015, ir-Riġas appgabtiasas Kriminālietu tiesu kolēģija (qorti reġjonali ta' Riġa, kullegġ tal-kawzi kriminali, il-Latvja) għamlet żewġ domandi preliminari dwar l-interpretazzjoni tal-Artikoli 4 u 5 tad-Direttiva 2009/24/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tat-23 ta' April 2009, dwar il-protezzjoni legali ta' programmi tal-kompjuter (ĠU L 111, p. 16).

2. Din id-domanda tqajmet fil-kuntest ta' proċeduri kriminali miġjuba kontra Aleksandrs Ranks u Jurijs Vasiļevičs (iktar 'il quddiem, flimkien, l-“imputati”) b'mod partikolari minhabba l-allegat ksur tad-drittijiet tal-awtur ta' Microsoft Corporation (iktar 'il quddiem “Microsoft”) wara li sar bejgħ ta' kopji ta' programmi tal-kompjuter inkorporati f'mezz materjali differenti mill-mezz materjali oriġinali.

II – Il-kuntest ġuridiku

3. Permezz tal-Artikolu 10 tagħha, id-Direttiva 2009/24 tħassar id-Direttiva tal-Kunsill 91/250/KEE, tal-14 ta' Mejju 1991, dwar il-protezzjoni legali ta' programmi tal-kompjuter (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 17, Vol. 1, p. 114), kif emendata bid-Direttiva tal-Kunsill 93/98/KEE, tad-29 ta' Ottubru 1993, li tarmonizza d-dewmien ta' protezzjoni ta' drittijiet tal-awtur u ċerti drittijiet relatati (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 17, Vol. 1, p. 141) (iktar 'il quddiem id-“Direttiva 91/250”).

* Lingwa oriġinali: il-Franċiż.

4. Skont l-Artikolu 11 tagħha, id-Direttiva 2009/24 dahlet fis-seħh fil-25 ta' Mejju 2009. Issa, mid-digriet tar-rinviju jirriżulta li l-fatti rilevanti għall-kawża prinċipali ġraw bejn it-28 ta' Diċembru 2001 u t-22 ta' Diċembru 2004. Konsegwentement, f'din il-kawża jehtieg li jiġu applikati d-dispożizzjonijiet tad-Direttiva 91/250.

5. L-Artikolu 4 tad-Direttiva 91/250, intitolat "Attijiet Ristretti", jipprovdi:

"Bla ħsara għad-dispożizzjonijiet ta' l-Artikoli 5 u 6, id-drittijiet esklussivi tad-detentur tad-drittijiet skond it-tifsira ta' l-Artikolu 2, għandhom jinkludu d-dritt li jagħmlu jew li jawtorizzaw:

(a) ir-riproduzzjoni permanenti jew temporanja ta' programm tal-kompjuter b'kull mezz u f'kull forma, f'parti jew kollha. Inkwantu għat-tluġ, wiri, thaddim, trasmissjoni jew hażna tal-programm tal-kompjuter jinneċessitaw din ir-riproduzzjoni, dawn l-atti għandhom ikunu suġġetti għall-awtorizzazzjoni mid-detentur tad-drittijiet;

[...]

(ċ) kull forma ta' distribuzzjoni lill-pubbliku, inkluż il-kiri, tal-programm oriġinali tal-kompjuter jew kopji tiegħu. L-ewwel bejgħ fil-Komunità ta' kopja ta' programm mid-detentur tad-drittijiet jew bil-kunsens tiegħu għandu jeżawrixi d-dritt ta' distribuzzjoni fil-Komunità ta' dik il-kopja, bl-eċċezzjoni tad-dritt biex jikkontrolla aktar il-kiri tal-programm jew kopja tiegħu."

6. L-Artikolu 5 tad-Direttiva 91/250, intitolat "Eċċezzjonijiet għall-atti ristretti", jipprovdi:

"1. Fl-assenza ta' dispożizzjonijiet speċifiċi kuntrattwali, l-atti msemmija fl-Artikolu 4(a) u (b) m'għandhomx jehtiegu awtorizzazzjoni mid-detentur tad-drittijiet fejn ikunu mehtieġa għall-użu tal-programm tal-kompjuter minn min jiksbu legalment skont il-fini maħsub tiegħu, inkluża l-korrezzjoni ta' żball.

2. L-għemil ta' kopja ta' rinforz minn persuna li jkollha dritt li thaddem il-programm tal-kompjuter tista' ma tkunx miżmuma b'kuntratt għal kemm żmien ikun mehtieġ għal dak l-użu.

[...]"

7. L-Artikolu 7 tad-Direttiva 91/250, intitolat, "Miżuri speċjali ta' protezzjoni", jipprovdi:

"1. Mingħajr preġudizzju għad-dispożizzjonijiet ta' l-Artikoli 4, 5 u 6, l-Istati Membri għandhom jipprovdu, skond il-leġislazzjoni nazzjonali tagħhom, rimedji xierqa kontra persuna li tikkommetti xi wiehed mill-atti elenkati fis-sottoparagrafi (a), (b) u (ċ) kif ġej:

(a) kull att li jqiegħed fiċ-ċirkulazzjoni kopja ta' programm tal-kompjuter waqt li jaf, jew li jkollu raġuni għalfejn jemmen, li hija kopja illegali;

(b) il-pussess, għal finijiet kummerċjali, ta' kopja ta' programm tal-kompjuter waqt li jkun jaf, jew ikollu raġuni għalfejn jemmen, li tkun kopja illegali;

[...]

2. Kull kopja illegali ta' programm ta' l-kompjuter tista' tiġi sekwestrata skond il-leġislazzjoni ta' l-Istat Membru interessat.

[...]"

III – Il-kawża prinċipali u d-domandi preliminari

8. Bejn it-28 ta' Diċembru 2001 u t-22 ta' Diċembru 2004, l-imputati, li aġixxew flimkien skont ftehim li għamlu qabel, bieġhu fuq il-pjattaforma ta' bejgħ onlajn proposta mis-sit tal-internet www.ebay.com iktar minn 3 000 kopja ta' programmi tal-kompjuter protetti mid-drittijiet tal-awtur.

9. Microsoft hija d-detentur tad-drittijiet tal-awtur fuq il-programmi tal-kompjuter li kienu s-sugġett ta' dan il-bejgħ, li jinkludu l-programmi bl-ismijiet "Windows 95", "Windows 98", "Windows 2000 Professional", "Windows Millenium", "Windows XP Home 2002", "Office 2000 Professional", "Office XP Small Business" u "Office 2003".

10. L-ammont totali li l-imputati dahhlu minn dan il-bejgħ ma setax jiġi ddeterminat b'mod preċiż matul l-investigazzjoni. Madankollu, ġie stabbilit li l-imputati rċewew ammont ta' EUR 229724.67 mis-sistema ta' hlas "PayPal" proposta fuq is-sit tal-internet www.ebay.com.

11. Fil-kuntest tal-imsemmi bejgħ, l-imputati b'mod partikolari bieġhu:

- kopja tal-programm "Windows Millenium Edition" li l-kundizzjonijiet tal-liċenzja tiegħu kienu jistipulaw li ma setax jiġi ddistribwit hliet ma' kompjuter ġdid ("for distribution only with a new PC");
- żewġ kopji tal-programm "Windows 2000 Professional OEM", flimkien ma' gwida dwar l-użu u ċertifikat tal-awtentiċità, li kienu kkunsidrati minn espert bħala li kienu riproduzzjonijiet illegali tad-diska kompatta u tal-programm ta' installazzjoni tal-"Microsoft Windows 2000 Professional";
- tletin kopja tal-programm "Windows 98 Second Edition OEM", flimkien ma' gwida dwar l-użu u ċertifikat tal-awtentiċità, li kienu kkunsidrati minn espert bħala li kienu riproduzzjonijiet illegali tad-diski kompatti u tal-programmi ta' installazzjoni tal-"Microsoft Windows 98 Starts Here 4/98" u tal-"Microsoft Windows 98 Second Edition".

12. Il-qorti tar-rinviju speċifikat li l-imputati ġew akkużati li wettqu r-reati kriminali segwenti:

- bejgħ illegali, bħala parti minn grupp organizzat, ta' oġġetti protetti mid-drittijiet tal-awtur, li huma riprodotti jew użati permezz ta' mezz ieħor bi ksur tad-drittijiet tal-awtur (Artikolu 149(3) tal-kodiċi kriminali fil-verżjoni tiegħu fis-sehħ fis-17 ta' Ottubru 2002);
- użu illegali deliberat ta' trade mark li tappartjeni lil haddieħor, li jikkawża dannu gravi għad-drittijiet u għall-interessi individwali protetti mil-liġi (Artikolu 206(2) tal-kodiċi kriminali); u
- l-eżerċizzju ta' attività kummerċjali mingħajr reġistrazzjoni, li tikkawża dannu gravi għall-interessi individwali protetti mil-liġi (Artikolu 207(2) tal-kodiċi kriminali).

13. Permezz ta' deċiżjoni tat-3 ta' Jannar 2012, ir-Riġas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (qorti distrettwali ta' Vidzeme tal-belt ta' Riga, il-Latvja) sabet lill-imputati haġja tar-reati previsti fl-Artikolu 149(3) u fl-Artikolu 206(2) tal-kodiċi kriminali u kkundannathom iħallsu parzjalment il-kumpens għad-dannu u l-ispejjeż kollha tal-proċedura. L-imputati ma nstabux haġja tar-reat previst fl-Artikolu 207(2) tal-kodiċi kriminali.

14. Permezz ta' sentenza tat-22 ta' Marzu 2013, il-qorti tar-rinviju annullat id-deċiżjoni mogħtija fl-ewwel istanza f'dak li jirrigwarda l-kundanna tal-imputati taħt l-Artikolu 149(3) tal-kodiċi kriminali u l-piena imposta. Madankollu, din il-qorti kkundannat lill-imputati taħt l-Artikolu 149(3) tal-kodiċi kriminali fil-verżjoni tiegħu fis-sehħ fis-17 ta' Ottubru 2002. Il-kumplament tad-deċiżjoni ma ġiex emendat.

15. Permezz ta' deċiżjoni tat-13 ta' Ottubru 2013, il-Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts (senat tal-qorti suprema tal-Latvja) annullat fl-intier tagħha s-sentenza tat-22 ta' Marzu 2013 u bagħtet lura l-kawża quddiem qorti tal-appell sabiex terġa' tiġi eżaminata.

16. Permezz ta' deċiżjoni tat-8 ta' Ottubru 2013, il-qorti tar-rinviju aċċettat li teżamina mill-ġdid fi stadju ta' appell il-kawża kriminali dwar il-kundanna tal-imputati taħt l-Artikolu 149(3) (fil-verżjoni tiegħu fis-seħħ fil-31 ta' Diċembru 2010), l-Artikolu 206(2) u l-Artikolu 207(2) tal-kodiċi kriminali.

17. Billi hija għandha dubji dwar ir-rilevanza tas-sentenza UsedSoft** fiċ-ċirkustanzi tal-kawża prinċipali, ir-Riġas apgabaltiesas Kriminālietu tiesu kolēģija (qorti reġionali ta' Riga, kullegġ tal-kawża kriminali) iddeċidiet li tissospendi l-proċeduri quddiemha u li tagħmel lill-Qorti tal-Ġustizzja d-domandi preliminari li ġejjin:

- “1) Persuna li akkwistat programm tal-kompjuter b'liċenzja użat fuq diska li ma hijiex oriġinali, li topera u li l-ebda utent ieħor ma juża, tista', skont [l-Artikolu] 5(1) u [l-Artikolu] 4(2) tad-Direttiva 2009/24 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tinvoka l-eżawriment tad-dritt li titqassam kopja ta' dan il-programm tal-kompjuter li l-ewwel xerrej ikun akkwista mingħand id-detentur tad-drittijiet flimkien mad-diska oriġinali, [meta] d-diska [oriġinali] ddeterorjat [u] l-ewwel xerrej ħassar il-kopja tagħha [tiegħu] jew ma għadux jużaha?
- 2) Jekk ir-risposta għall-ewwel domanda hija fl-affermattiv, persuna li tista' tinvoka l-eżawriment tad-dritt li titqassam kopja tal-programm tal-kompjuter għandha d-dritt li terġa' tbigh dan il-programm tal-kompjuter fuq diska li ma hijiex l-oriġinali lil terz, fis-sens [tal-Artikolu] 4(2) u [tal-Artikolu] 5(2) tad-Direttiva 2009/24?”

IV – Il-proċedura quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja

18. It-talba għal deċiżjoni preliminari ġiet irreġistrata fir-Registru tal-Qorti tal-Ġustizzja fit-13 ta' April 2015.

19. L-imputati, Microsoft, il-Gvern Latvjan, il-Gvern Taljan, il-Gvern Pollakk kif ukoll il-Kummissjoni Ewropea ppreżentaw osservazzjonijiet bil-miktub.

20. Dehru għas-seduta għas-sottomissjonijiet orali tas-16 ta' Marzu 2016 ir-rappreżentanti tal-imputati u ta' Microsoft, il-Gvern Latvjan u l-Kummissjoni sabiex jinstemgħu l-osservazzjonijiet tagħhom.

V – Analizi tad-domandi preliminari

21. Id-domandi magħmula lill-Qorti tal-Ġustizzja jirrigwardaw l-eżistenza ta' ksur tad-drittijiet tal-awtur minhabba l-bejgħ, mingħajr il-kunsens tad-detentur, ta' kopji ta' programmi tal-kompjuter li saru mingħajr l-awtorizzazzjoni tad-detentur fuq mezz materjali differenti mill-mezz oriġinali (iktar 'il quddiem il-“kopji materjali mhux oriġinali”). Għallhekk, dawn il-domandi ma jikkonċernawx il-bejgħ, mid-detentur jew bil-kunsens tiegħu, ta' kopji magħmula mid-detentur jew bl-awtorizzazzjoni tiegħu fuq il-mezz materjali oriġinali (iktar 'il quddiem il-“kopji materjali oriġinali”).

22. Fil-kawża prinċipali, l-imputati huma akkużati li bieghu eluf ta' kopji materjali mhux oriġinali ta' programmi tal-kompjuter li d-drittijiet tal-awtur tagħhom jappartjenu lil Microsoft. L-imputati ddikjaraw fl-osservazzjonijiet bil-miktub tagħhom li kienu xtraw dawn il-kopji mingħand imprizi jew individwi li ma baqghux jużawhom.

** Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

23. Il-bejgħ ta' kopji materjali mhux originali jista' jippreġudika żewġ drittijiet esklużivi attribwiti lid-detentur skont tal-Artikolu 4(a) u (ċ) tad-Direttiva 91/250, jiġifieri d-dritt esklużiv li jagħmel u jawtorizza r-riproduzzjoni permanenti jew provvizorja ta' programm tal-kompjuter (iktar 'il-quddiem id-“dritt ta' riproduzzjoni”) kif ukoll id-dritt esklużiv li jagħmel u li jawtorizza kull forma ta' distribuzzjoni, inkluż il-kiri, lill-pubbliku tal-orignal jew tal-kopji ta' programm tal-kompjuter (iktar 'il-quddiem id-“dritt tad-distribuzzjoni”).

24. Barra minn hekk, għalkemm id-domandi magħmula ma jsemmux espressament l-eżawriment tad-dritt ta' distribuzzjoni, dawn id-domandi jagħmlu riferiment ukoll għal dispożizzjonijiet li jipprevedu derogi għad-dritt ta' riproduzzjoni, jiġifieri l-Artikolu 5(1) u (2) tad-Direttiva 91/250.

25. Għalhekk, inqis li huwa meħtieġ li jiġu fformulati mill-ġdid id-domandi magħmula lill-Qorti tal-Ġustizzja kif ġej. Permezz tad-domandi tagħha, li għandhom jiġu eżaminati flimkien, il-qorti tar-rinviju tistaqsi, essenzjalment, jekk l-Artikolu 4(a) u (ċ) kif ukoll l-Artikolu 5 (1) u (2) tad-Direttiva 91/250 għandhomx jiġu interpretati fis-sens li jippreġudikaw id-drittijiet esklużivi ta' riproduzzjoni u ta' distribuzzjoni mid-detentur meta l-kopja ta' programm tal-kompjuter issir minn utent, mingħajr l-awtorizzazzjoni ta' detentur, fuq mezz materjali differenti mill-mezz materjali originali u li din il-kopja tinbiegħ, mingħajr l-awtorizzazzjoni tad-detentur, minn dan l-utent jew minn utent ieħor, u dan anki fiċ-ċirkustanzi fejn:

— il-mezz materjali originali jkollu l-ħsara u

— il-bejjieġ tal-imsemmija kopja jrendi inutilizzabbli kull kopja oħra fil-pussess tiegħu.

A – Fuq l-ammissibbiltà tad-domandi magħmula

26. Il-Gvern Latvjan esprima dubji dwar l-ammissibbiltà tad-domandi magħmula mill-qorti tar-rinviju, sa fejn dawn id-domandi jagħmlu riferiment għall-bejgħ ta' kopji materjali mhux originali taħt liċenzja fil-waqt li d-digriet tar-rinviju jsemmi rapporti ta' esperti li jistabbilixxu l-bejgħ ta' kopji ffalsifikati. Konsegwentement, id-domandi magħmula ma humiex rilevanti għall-analiżi tal-kawża prinċipali.

27. F'dan ir-rigward, għandu jinfakkar li, skont ġurisprudenza stabbilita tal-Qorti tal-Ġustizzja, fil-kuntest tal-kooperazzjoni bejn din tal-aħħar u l-qorti nazzjonali stabbilita fl-Artikolu 267 TFUE, hija biss il-qorti nazzjonali li quddiemha qiegħda tinstema' l-kawża u li għandha tassumi r-responsabbiltà tad-deċiżjoni ġuridika, li għandha tevalwa, fid-dawl taċ-ċirkustanzi partikolari tal-kawża, kemm il-htieġa ta' deċiżjoni preliminari sabiex tkun f'pożizzjoni li tagħti d-deċiżjoni tagħha kif ukoll ir-rilevanza tad-domandi li hija tagħmel lill-Qorti tal-Ġustizzja. Għalhekk, billi d-domandi magħmula jirrigwardaw l-interpretazzjoni tad-dritt tal-Unjoni, il-Qorti tal-Ġustizzja hija, bħala prinċipju, marbuta li tagħti deċiżjoni ***.

28. Għalhekk, iċ-ċaħda ta' domanda fformulata minn qorti nazzjonali hija possibbli biss meta jkun jidher manifestament li l-interpretazzjoni mitluba tad-dritt tal-Unjoni ma jkollhiex x'taqsam mar-realtà jew mas-sugġett tal-kawża prinċipali jew inkella meta l-problema tkun ta' natura ipotetika jew il-Qorti tal-Ġustizzja ma jkollhiex għad-dispożizzjoni tagħha l-punti ta' fatt u ta' liġi neċessarji sabiex twieġeb b'mod utli għad-domandi li jkunu sarulha ****.

*** Ara, b'mod partikolari, is-sentenza tas-6 ta' Ottubru 2015, Delvigne (C-650/13, EU:C:2015:648, punt 36 u l-ġurisprudenza ċċitata).

**** Ara, b'mod partikolari, s-sentenza tas-6 ta' Ottubru 2015, Delvigne (C-650/13, EU:C:2015:648, punt 37 u l-ġurisprudenza ċċitata).

29. Fil-kawża prinċipali, u kif innota l-Gvern Latvjan matul is-seduta għas-sottomissjonijiet orali, il-klassifikazzjoni bħala “iffalsifikat” tiddependi fuq ir-risposta li l-Qorti tal-Ġustizzja ser tagħti għad-domandi li sarulha. Pereżempju, jekk il-Qorti tal-Ġustizzja kellha tiddeciedi li l-għemil u l-bejgħ ta’ kopji materjali mhux oriġinali, f’ċirkustanzi bħal daww tal-kawża prinċipali, ma jippreġudikawx id-drittijiet ta’ riproduzzjoni u ta’ distribuzzjoni, dawn il-kopji ma jistgħux jitqiesu iktar li huma kopji ffalsifikati mill-qorti nazzjonali.

30. F’dawn iċ-ċirkustanzi, inqis li d-domandi magħmula għandhom rabta diretta mas-suġġett tal-kawża prinċipali u huma, għaldaqstant, ammissibbli.

B – Fuq l-eżistenza ta’ ksur tad-dritt ta’ distribuzzjoni meta nbiegħu kopji materjali mhux oriġinali ta’ programmi tal-kompjuter

31. F’dan il-punt xieraq li neżaminaw jekk l-Artikolu 4(ċ) tad-Direttiva 91/250 għandux jiġi interpretat fis-sens li huwa jippreġudika d-dritt esklużiv ta’ distribuzzjoni tad-detentur fiċ-ċirkustanzi identifikati fil-punt 25 ta’ dawn il-konklużjonijiet.

32. Skont l-ewwel sentenza ta’ din id-dispożizzjoni, id-dritt ta’ distribuzzjoni jinkiser meta l-oriġinal jew kopja ta’ programm tal-kompjuter jitqassmu lill-pubbliku mingħajr l-awtorizzazzjoni tad-detentur. Fil-kawża prinċipali, huwa minnu li l-imputati bieghu, fuq il-pjattaforma ta’ bejgħ onlajn proposta mis-sit tal-internet www.ebay.com, diversi eluf ta’ kopji materjali mhux oriġinali ta’ programmi tal-kompjuter mingħajr il-kunsens tad-detentur, jiġifieri Microsoft. Lanqas ma huwa qiegħed jiġi kkontestat li dan il-bejgħ jikkostitwixxi tqassim skont it-tifsira tad-dispożizzjoni msemmija iktar ‘il fuq.

33. Konsegwentement, il-bejgħ tal-kopji inkwistjoni fil-kawża prinċipali jikkostitwixxi ksur tad-dritt ta’ distribuzzjoni ta’ Microsoft, hlief jekk jiġi stabbilit li dan il-bejgħ joriġina minn deroga mid-dritt ta’ distribuzzjoni. F’dan ir-rigward, il-parti l-kbira tal-osservazzjonijiet sottomessi lill-Qorti tal-Ġustizzja tirrigwarda l-kwistjoni dwar jekk tali bejgħ jaqax taħt ir-regola tal-eżawriment tad-dritt ta’ distribuzzjoni prevista fit-tieni sentenza tal-Artikolu 4(ċ) tad-Direttiva 91/250.

34. Jistgħu jiġu identifikati tliet approċċi fost l-osservazzjonijiet sottomessi lill-Qorti tal-Ġustizzja f’dak li jirrigwarda l-applikazzjoni eventwali tar-regola tal-eżawriment fil-konfront ta’ kopji materjali mhux oriġinali.

35. Skont approċċ strett propost minn Microsoft kif ukoll mill-Gvern Taljan u mill-Gvern Pollakk, kopja materjali mhux oriġinali ma tista’ qatt tibbenefika mill-eżawriment tad-dritt ta’ distribuzzjoni u, għalhekk, ma tistax tinbiegħ minn utent mingħajr l-awtorizzazzjoni tad-detentur.

36. Skont approċċ liberali sostnut mill-imputati u mill-Gvern Latvjan, kopja materjali mhux oriġinali tibbenefika mill-eżawriment tad-dritt ta’ distribuzzjoni meta jiġu osservati l-kundizzjonijiet li ġew stabbiliti mill-Qorti tal-Ġustizzja fis-sentenza *UsedSoft******, jiġifieri:

- id-detentur ikun ta lix-xerrej inizjali, permezz tal-hlas ta’ prezz intiż li jippermetti li huwa jikseb remunerazzjoni li tikkorrispondi mal-valur ekonomiku tal-kopja tax-xogħol li huwa l-proprjetarju tagħha, dritt ta’ użu ta’ kopja għal perijodu indeterminat u
- ix-xerrej inizjali li jipproċedi bil-bejgħ mill-ġdid tal-kopja materjali mhux oriġinali, irendi inutilizzabbli kull kopja oħra fil-pussess tiegħu fil-mument tal-bejgħ mill-ġdid.

**** Sentenza tat-3 ta’ Lulju 2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

37. Skont approċċ intermedju propost mill-Kummissjoni, is-soluzzjoni adottata mill-Qorti tal-Ġustizzja fis-sentenza *UsedSoft* ***** tista' tiġi estiża għall-kopji materjali mhux oriġinali biss f'każ speċifiku, jiġifieri meta l-kopja materjali oriġinali jkollha l-ħsara. Ċertament, l-għemil ta' kopji materjali mhux oriġinali għall-finijiet oħra minbarra dawk elenkati fl-Artikolu 5 tad-Direttiva 91/250, u b'mod partikolari bl-għan li jergġhu jinbiegħu, ma jistax tibbenefika mill-eżawriment tad-dritt ta' distribuzzjoni. Madankollu, l-għemil ta' kopja materjali mhux oriġinali meta l-kopja materjali oriġinali jkollha l-ħsara jaqa' taħt l-Artikolu 5(1) jew (2) tad-Direttiva 91/250 minħabba li jkun neċessarju sabiex jippermetti lix-xerrej legittimu li juża l-kopja konformement mal-għan tagħha. Minn dan il-Kummissjoni tiddeduċi li l-bejgħ mill-ġdid ta' kopja materjali mhux oriġinali li tkun saret f'tali ċirkustanzi jibbenefika mill-eżawriment, bil-kundizzjoni li jiġu ssodisfatti l-kundizzjonijiet stabbiliti f'dik is-sentenza, miġbura fil-qosor fil-punt 36 ta' dawn il-konklużjonijiet.

38. Jidhirli li l-elementi segwenti jimmilitaw favur l-approċċ strett propost minn Microsoft kif ukoll mill-Gvern Taljan u mill-Gvern Pollakk.

39. L-ewwel nett, jidhirli li l-formulazzjoni tat-tieni sentenza tal-Artikolu 4(ċ) tad-Direttiva 91/250, li tistabbilixxi l-unika deroga mid-dritt ta' distribuzzjoni fil-kuntest ta' din id-direttiva, ma hijiex rikoniċiljabbli mal-approċċi liberali u intermedju għaž-żewġ raġunijiet li ġejjin.

40. Minn naħa, il-formulazzjoni ta' din id-dispożizzjoni tillimita l-benefiċċju tal-eżawriment għall-kopja oriġinali biss. Skont din id-dispożizzjoni, fil-fatt, il-bejgħ ta' kopja ta' programm tal-kompjuter, mid-detentur jew bil-kunsens tiegħu, "għandu jeżawrixxi d-dritt ta' distribuzzjoni fil-Komunità ta' *dik* il-kopja" (il-korsiv miżjud minni). Kif tenfasizza Microsoft, l-użu tat-termini "*dik* il-kopja" jeskludi li tista' tiġi invokata r-regola tal-eżawriment għal kull kopja oħra minbarra l-kopja oriġinali mibjugħa mid-detentur jew bil-kunsens tiegħu.

41. Min-naħa l-oħra, il-formulazzjoni ta' din id-dispożizzjoni ma tissugġettax l-eżawriment tad-dritt ta' distribuzzjoni għaċ-ċirkustanza li l-bejjiegh mill-ġdid irendi inutilizzabbli kwalunkwe kopja oħra fil-pussess tiegħu jew saħansitra għaċ-ċirkustanza li l-kopja materjali oriġinali ddeterjorat, għall-kuntrarju ta' dak li qegħdin jargumentaw l-imputati, il-Gvern Latvjan u l-Kummissjoni. Fil-fatt, din id-dispożizzjoni tagħti l-eżawriment tad-dritt ta' distribuzzjoni b'mod inkundizzjonat lil kull kopja oriġinali mibjugħa mid-detentur jew bil-kunsens tiegħu.

42. It-tieni nett, jidhirli li l-approċċ strett jikkorrispondi għall-kunċett ġenerali tar-regola tal-eżawriment tad-dritt ta' distribuzzjoni kif previst mil-legiżlazzjoni tal-Unjoni fil-qasam tad-drittijiet tal-awtur, kif sostnut minn Microsoft. Dispożizzjoni analoga għat-tieni sentenza tal-Artikolu 4(ċ) tad-Direttiva 91/250 żdiedet b'mod partikolari mal-Artikolu 4(2) tad-Direttiva 2001/29/KE *****.

43. Din id-dispożizzjoni ġiet interpretata mill-Qorti tal-Ġustizzja fis-sentenza *Art & Allposters International* *****. Din is-sentenza tikkonċerna ksur tad-drittijiet tal-awtur fir-rigward ta' immaġni ta' xogħlijiet protetti, li kienu ġew ittrasferiti, mingħajr l-awtorizzazzjoni tad-detentur, minn fuq poster tal-karta għal fuq tila u li mbagħad inbiegħu fuq dan il-mezz il-ġdid. Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li l-eżawriment tad-dritt ta' distribuzzjoni previst fl-Artikolu 4(2) tad-Direttiva 2001/29 kien ikopri biss il-mezz oriġinali mibjugħ bil-kunsens tad-detentur (poster tal-karta) u ma setax jiġi estiż għall-mezz il-ġdid li jinkludi l-immaġni tax-xogħol protett (tila).

***** Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

***** Direttiva 2001/29/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tat-22 ta' Mejju 2001, dwar l-armonizzazzjoni ta' ċerti aspetti ta' drittijiet tal-awtur u drittijiet relatati fis-soċjetà tal-informazzjoni (GU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 17, Vol. 1, p. 230). Skont l-Artikolu 4(2), "[i]d-dritt ta' distribuzzjoni m'għandux jiġi eżawrit [fl-Unjoni] rigward l-oriġinal jew kopji tax-xogħol, bla ħsara fejn l-ewwel bejgħ jew trasferiment iehor ta' sidien [fl-Unjoni] ta' *dak* l-oġġett isir mid-detentur jew bil-kunsens tiegħu" (il-korsiv miżjud minni).

***** Sentenza tat-22 ta' Jannar 2015 (C-419/13, EU:C:2015:27).

44. Fl-opinjoni tiegħi, iċ-ċirkustanza li l-mezz oriġinali kien iddeterjora ma tikkompromettix is-soluzzjoni adottata mill-Qorti tal-Ġustizzja fis-sentenza *Art & Allposters International******. Għalhekk, id-deterjorazzjoni eventwali tal-poster tal-karta ma timplikax li l-utent jista', mingħajr ma jippreġudika d-dritt ta' distribuzzjoni, jittrasferixxi l-immagni fuq tila u jerga' jbigħha mingħajr l-awtorizzazzjoni tad-detentur. Bl-istess mod, id-deterjorazzjoni ta' ktieb ma tagħtix lill-proprietarju tiegħu d-dritt li jbigħu fotokopja, bħal ma d-deterjorazzjoni ta' diska tal-vinil lanqas ma tagħti d-dritt li l-kontenut tagħha jiġi ttrasferit f'diska kompatta u din tal-aħħar terga' tinbiegħ mingħajr l-awtorizzazzjoni tad-detentur.

45. B'analogija, l-eżawriment tad-dritt ta' distribuzzjoni previst fit-tieni sentenza tal-Artikolu 4(ċ) tad-Direttiva 91/250 jibbenefika minnu biss il-mezz oriġinali mibjugħ mid-detentur jew bil-kunsens tiegħu (kopja materjali oriġinali). Għall-kuntrarju ta' dak li jargumentaw l-imputati, il-Gvern Latvjan u l-Kummissjoni, ir-regola tal-eżawriment ma tistax tiġi applikata għall-bejgħ mill-ġdid, mingħajr il-kunsens tad-detentur, ta' mezzi oħra li jinkludu l-programm tal-kompjuter (kopji materjali mhux oriġinali), u dan anki fil-każ tad-deterjorazzjoni tal-mezz oriġinali.

46. It-tielet nett, jidherli li l-approċċ liberali u intermedju jwasslu għal konfużjoni bejn ir-regoli li jirregolaw id-dritt ta' distribuzzjoni u dawk li jirregolaw id-dritt ta' riproduzzjoni.

47. Għalhekk, dan japplika għall-kundizzjoni li tghid li l-bejjiegħ mill-ġdid għandu "irendi inutilizzabbli" kull kopja fil-pussess tiegħu fil-mument tal-bejgħ mill-ġdid*****. Fil-fatt, dan l-obbligu, invokat fil-punt 70 u 78 tas-sentenza *UsedSoft******, huwa impost fuq il-bejjiegħ mill-ġdid taħt piena ta' ksur tad-dritt ta' *riproduzzjoni*. Għall-kuntrarju, dan l-obbligu ma huwiex rilevanti għall-finijiet tad-determinazzjoni tal-eżistenza ta' ksur tad-dritt ta' distribuzzjoni.

48. Bl-istess mod, l-approċċ intermedju sostnut mill-Kummissjoni***** jghid li l-utent li jagħmel kopja materjali mhux oriġinali skont il-kundizzjonijiet previsti fl-Artikolu 5(1) jew (2) tad-Direttiva 91/250, għandu d-dritt, taħt ċertu kundizzjonijiet, li jqassam din il-kopja.

49. Issa, dawn id-dispożizzjonijiet jistabbilixxu derogi biss għad-dritt ta' *riproduzzjoni*. Anki jekk il-kopja li tkun saret minn utent tkun kopja legali skont il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 5(1) jew (2) tad-Direttiva 91/250, dan ma jimplikax li dan l-utent għandu d-dritt ibigħ din il-kopja mingħajr ma jippreġudika d-dritt ta' distribuzzjoni. Id-dritt li jagħmel kopja għall-użu tiegħu stess ma jwassalx għad-dritt li jbigħ din il-kopja lil haddiehor.

50. Ir-raba' nett, inħoss li l-approċċ liberali sostnut mill-imputati u mill-Gvern Latvjan u l-approċċ intermedju propost mill-Kummissjoni jimponu fuq ix-xerrej ta' kopja materjali mhux oriġinali oneru tal-prova diffiċli, kwazi impossibbli, sabiex jiġi ssodisfatt.

51. Sa fejn naf jien, il-Qorti tal-Ġustizzja qatt ma ddeċidiet esplicitament dwar l-oneru tal-prova tal-eżawriment fil-kuntest tad-Direttiva 91/250. Madankollu, skont il-prinċipji ġenerali li jirregolaw l-oneru tal-prova, huwa l-konvenut li għandu jistabbilixxi li huwa jissodisfa l-kundizzjonijiet previsti f'dan ir-rigward. Fil-qasam tad-dritt tat-trade marks, il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet, skont dawn

***** Sentenza tat-22 ta' Jannar 20015 (C-419/13, EU:C:2015:27).

***** Ara l-punt 36 ta' dawn il-konklużjonijiet.

***** Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

***** Ara l-punt 37 ta' dawn il-konklużjonijiet.

il-prinċipji, li hija l-persuna li tagħmel użu mill-eżawriment li għandha tistabbilixxi li hija tissodisfa l-kundizzjonijiet previsti għal dan l-għan *****. Ma nara ebda raġuni għalfejn għandu jkun hemm deroga minn dan l-approċċ fil-qasam tad-drittijiet tal-awtur, li huwa sostnut ukoll mid-duttrina *****.

52. Skont dawn il-prinċipji, huwa x-xerrej ta' kopja materjali mhux oriġinali li għandu jistabbilixxi li l-kundizzjonijiet issuggeriti mill-imputati, mill-Gvern Latvjan u mill-Kummissjoni huma ssodisfatti, u jipprovdi b'mod partikolari l-prova li l-kopja oriġinali ddeterjorat u li l-bejjiegħ mill-ġdid rendu inutilizzabbli kull kopja oħra fil-pussess tiegħu. Fl-opinjoni tiegħi, tali prova tkun diffiċli, jekk mhux impossibbli, sabiex tingieb mix-xerrej, b'mod partikolari fil-kuntest ta' tranżazzjonijiet mill-bogħod bħal dawk inkwistjoni fil-kawża prinċipali. Inżid li, jekk ix-xerrej ma jistax jipprova li l-kopja mixtrija tibbenefika mill-eżawriment, huwa ser jesponi ruħu għar-riskju li tiġi kkonfiskata l-kopja illegali skont l-Artikolu 7(2) tad-Direttiva 91/250.

53. Il-ħames u l-aħħar nett, naħseb li l-approċċ liberali sostnut mill-imputati u mill-Gvern Latvjan u l-approċċ intermedju propost mill-Kummissjoni jikkompplikaw kunsiderevolment il-ġlieda kontra l-kopji ffalsifikati. Fil-fatt, u kif enfasizzat Microsoft, hafna drabi huwa impossibbli, fil-prattika, li ssir distinzjoni bejn kopja legali ta' riżerva (għaliex saret konformement mal-Artikolu 5(2) tad-Direttiva 91/250) minn kopja ffalsifikata. Għalhekk, l-awtorizzazzjoni ta' bejgħ ta' kopji ta' riżerva, kif qegħdin jissuggerixxu l-imputati, il-Gvern Latvjan u l-Kummissjoni, iwasslu għal diffikultajiet prattiċi kbar għall-awtoritajiet inkarigati mill-ġlieda kontra l-falsifikazzjoni.

54. Fid-dawl ta' dawn il-motivi kollha, inqis li l-Artikolu 4(ċ) tad-Direttiva 91/250 għandu jiġi interpretat fis-sens li d-dritt esklużiv ta' distribuzzjoni tad-detentur huwa ppreġudikat fiċ-ċirkustanzi identifikati fil-punt 25 ta' dawn il-konklużjonijiet.

C – Fuq l-eżistenza ta' ksur tad-dritt ta' riproduzzjoni minhabba l-bejgħ ta' kopji materjali mhux oriġinali tal-programmi tal-kompjuter

55. Għalkemm il-konstatazzjoni ta' ksur tad-dritt ta' distribuzzjoni tista' tikkostitwixxi risposta suffiċjenti għad-domandi magħmula lill-Qorti tal-Ġustizzja, jidhirli li huwa importanti, fid-dawl tad-dubbi espressi mill-qorti tar-rinviju u tad-dispożizzjonijiet tad-Direttiva 91/250 msemmija minnha, li jiġi eżaminat jekk l-Artikolu 4(a) kif ukoll l-Artikolu 5 (1) u (2) tad-Direttiva 91/250 għandhomx jiġu interpretati fis-sens li d-dritt esklużiv ta' riproduzzjoni tad-detentur huwa ppreġudikat fiċ-ċirkustanzi identifikati fil-punt 25 ta' dawn il-konklużjonijiet.

56. Fil-kawża prinċipali, huwa stabbilit li l-imputati bieġu diversi kopji materjali mhux oriġinali ta' programmi tal-kompjuter, li saru mingħajr l-awtorizzazzjoni tad-detentur, jiġifieri Microsoft. L-għemil ta' dawn il-kopji jippreġudika d-dritt ta' riproduzzjoni ta' Microsoft, hlief jekk jiġi stabbilit li dawn jaqgħu taħt deroga mid-dritt ta' riproduzzjoni.

***** Ara, f'dan is-sens, is-sentenza tal-20 ta' Novembru 2001, Zino Davidoff u Levi Strauss (C-414/99 sa C-416/99, EU:C:2001:617, punt 54). Il-Qorti tal-Ġustizzja ddecidiet ukoll li l-Artikoli 34 u 36 TFUE ma jmorru kontra regola nazzjonali li tipprevedi li l-kundizzjonijiet tal-eżawriment għandhom jiġu pprovati mill-persuna li tinvakah, hlief fiċ-ċirkustanzi fejn tali regola tippermetti lid-detentur tad-trade mark jikkompartmentalizza s-swieq nazzjonali. Ara, f'dan is-sens, is-sentenza tat-8 ta' April 2003, Van Doren + Q (C-244/00, EU:C:2003:204, punti 35 sa 42).

***** Walter, M., u von Lewinski, S., *European Copyright Law: A Commentary*, Oxford University Press, Oxford, 2010, Nru 5.4.33: "Whoever alleges that the right of distribution with regard to a specific copy is exhausted, in principle, has to bear the burden of proof according to the general rules." (traduzzjoni libera: "Kull min jallega li d-dritt ta' distribuzzjoni fir-rigward ta' kopja speċifika huwa eżawrit għandu, bħala prinċipju, iġarrab l-oneru tal-prova skont ir-regoli ġenerali.")

57. L-Artikolu 5 tad-Direttiva 91/250 jistabbilixxi żewġ derogi potenzjalment rilevanti fiċ-ċirkustanzi tal-kawża prinċipali u li ġew invokati mill-qorti tar-rinviju. L-att ta' riproduzzjoni ma huwiex, bħala prinċipju, sottomess għall-awtorizzazzjoni tad-detentur, minn naħa, meta jkun neċessarju sabiex ix-xerrej legittimu jkun jista' juża l-programm tal-kompjuter konformement mal-għan tiegħu (Artikolu 5(1) ta' din id-direttiva) jew, min-naħa l-oħra, meta jikkonsisti fl-għemil ta' kopja ta' riżerva neċessarja għall-użu tiegħu (Artikolu 5(2) tal-imsemmija direttiva).

58. Hija l-qorti tar-rinviju li għandha tiddetermina jekk, fil-mument meta saru, il-kopji materjali mhux originali inkwistjoni fil-kawża prinċipali kinux effettivament jikkostitwixxu kopji neċessarji għall-użu tal-programmi jew ta' kopji ta' riżerva fis-sens ta' dawn id-dispożizzjonijiet. Fl-opinjoni tiegħi, il-konstatazzjonijiet fattwali kkomunikati fid-digriet tar-rinviju ma jinkludu ebda indikazzjoni f'dan ir-rigward.

59. Madankollu, anki jekk jitqies li l-kopji materjali mhux originali fil-kawża prinċipali jaqgħu taht il-kamp ta' applikazzjoni tad-derogi previsti fl-Artikolu 5 tad-Direttiva 91/250 fil-mument meta huma dawn saru, inqis li l-bejgħ sussegwenti tagħhom iwassal għat-telf tal-benefiċċju ta' dawn id-derogi, għar-raġunijiet li ġejjin.

60. Minn naħa, mill-formulazzjoni tal-Artikolu 5(1) tad-Direttiva 91/250 jirriżulta li l-kopja materjali mhux originali għandha ssir mix-xerrej legittimu sabiex ikun jista' juża l-programm tal-kompjuter konformement mal-għan tiegħu. Issa, fil-każ ta' bejgħ mill-ġdid tal-programm tal-kompjuter, dan ix-xerrej legittimu jċedi d-drittijiet ta' użu li huwa għandu fuq dan il-programm u għandu jieqaf jużah. Għalhekk, ma huwiex iktar possibbli għalih li jissodisfa l-kundizzjoni li skontha l-kopja materjali mhux originali għandha tippermettilu li juża l-programm tal-kompjuter konformement mal-għan tiegħu. Kif irrilevat il-Kummissjoni, it-terminu "użu" li jidher f'din id-dispożizzjoni ma għandux jiġi interpretat fis-sens li jinkludi l-għemil ta' kopji materjali mhux originali għall-finijiet tal-bejgħ mill-ġdid tagħhom.

61. Min-naħa l-oħra, l-Artikolu 5(2) tad-Direttiva 91/250 jippreżumi li l-persuna li għandha d-dritt li tuża l-programm tagħmel kopja ta' riżerva "għal kemm żmien ikun mehtieġ għal dak l-użu". Bl-istess mod, fil-każ ta' bejgħ mill-ġdid tal-programm tal-kompjuter, id-detentur għandu jieqaf milli jużah u ma jkunx jista' jissodisfa iktar din il-kundizzjoni.

62. Minn dak kollu li ntqal jirriżulta li, kif qegħdin jargumentaw Microsoft u l-Gvern Taljan, il-bejgħ ta' kopja materjali mhux originali — li, ipotetikament, ma kienx ġie awtorizzat mid-detentur — ikollu bħala konsegwenza l-ksur tad-dritt ta' riproduzzjoni, minhabba t-telf tal-benefiċċju tad-derogi previsti fl-Artikoli 5(1) u (2) tad-Direttiva 91/250.

63. Jidhirli li l-punti 70 u 78 tas-sentenza UsedSoft ***** jikkorroboraw din l-interpretazzjoni, billi l-Qorti tal-Ġustizzja ddecidiet li l-bejjiegh mill-ġdid għandu jrendi inutilizzabbli kull kopja fil-pussess tiegħu minbarra l-kopja mibjugħa mill-ġdid, taht piena li jippreġudika d-dritt ta' riproduzzjoni. Fil-fatt, il-kopji li għandhom jiġu reżi inutilizzabbli jinkludu b'mod partikolari, fl-opinjoni tiegħi, il-kopji li saru mill-bejjiegh mill-ġdid skont l-Artikolu 5(1) jew (2) tad-Direttiva 91/250.

64. L-imputati ddikjaraw fl-osservazzjonijiet bil-miktub tagħhom li huma kienu xtraw kull kopja tal-programmi tal-kompjuter inkwistjoni fil-kawża prinċipali mingħand impriżi jew individwi li ma kinux qegħdin jużawhom iktar.

***** Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

65. Evidentement, ma hijiex il-Qorti tal-Ġustizzja iżda l-qorti tar-rinviju li għandha tiddeċiedi dwar din il-kwistjoni fattwali. Jekk jiġi stabbilit li l-imputati effettivament bieghu l-kopji materjali mhux oriġinali li saru minn terzi, il-ksur tad-dritt ta' riproduzzjoni previst fl-Artikolu 4(a) tad-Direttiva 91/250 ma jkunx jista', bħala tali, jiġi imputat lilhom.

66. F'din l-ipotezi, l-imputati jistgħu madankollu jaqgħu taħt l-Artikolu 7(1)(a) jew (b) tad-Direttiva 91/250. F'dan ir-rigward, hija l-qorti tar-rinviju li għandha tiddetermina jekk l-imputati jissodisfawx il-kundizzjonijiet imposti minn dawn id-dispożizzjonijiet, u b'mod partikolari jekk kinux jafu jew kellhomx raġunijiet għalfejn jemmnu li l-kopji inkwistjoni fil-kawża prinċipali kienu illegali.

67. Inzid li l-kopji illegali ta' programm tal-kompjuter jistgħu jiġu kkonfiskati skont il-leġiżlazzjoni tal-Istat Membru kkonċernat, skont l-Artikolu 7(2) tad-Direttiva 91/250.

68. Minn dak kollu li ntqal, inqis li l-Artikolu 4(a) kif ukoll l-Artikolu 5(1) u (2) tad-Direttiva 91/250 għandhom jiġu interpretati fis-sens li d-dritt esklużiv ta' riproduzzjoni tad-detentur huma ppreġudikat fiċ-ċirkustanzi identifikati fil-punt 25 ta' dawn il-konklużjonijiet.

D – Fuq il-portata tas-sentenza UsedSoft fil-kuntest ta' din il-kawża

69. L-imputati, il-Gvern Latvjan u l-Kummissjoni jressqu argumenti bbażati fuq diversi siltiet tas-sentenza UsedSoft ***** fil-kuntest tal-osservazzjonijiet tagħhom. Il-qorti tar-rinviju tistaqsi wkoll dwar ir-rilevanza ta' din is-sentenza fiċ-ċirkustanzi tal-kawża prinċipali.

70. Wara li eżaminajt l-eżistenza ta' ksur tad-dritt ta' distribuzzjoni u ta' ksur tad-dritt ta' riproduzzjoni f'ċirkustanzi bħal dawk tal-kawża prinċipali, xorta nqis importanti li nesponi r-raġunijiet li għalihom inqis li din is-sentenza għandha biss rilevanza limitata fil-kuntest ta' din il-kawża.

71. Bħala tfakkira, din il-kawża kienet tikkonċerna l-bejgħ mill-ġdid bħala oġġetti użati, minn UsedSoft, ta' licenzji ta' użu relatati ma' kopji immaterjali ta' programm tal-kompjuter imniżżel mis-sit tal-internet tad-detentur, Oracle. Din tal-aħħar kienet opponiet din il-prattika ta' bejgħ mill-ġdid billi sostniet b'mod partikolari li r-regola tal-eżawriment tad-dritt ta' distribuzzjoni ma kinitx tapplika għal dawn il-kopji immaterjali *****.

72. Il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li r-regola tal-eżawriment kellha tapplika kemm għall-kopji materjali kif ukoll għall-kopji immaterjali ta' programm tal-kompjuter *****. F'dak li jikkonċerna b'mod speċifiku l-kopji immaterjali, il-Qorti tal-Ġustizzja speċifikat li kopja immaterjali mnizżla mill-internet kienet tibbenefika mill-eżawriment meta d-detentur ikun ta, permezz ta' hlas ta' prezz intiz li jippermettilu jikseb remunerazzjoni li tikkorrispondi għall-valur ekonomiku tal-kopja tax-xogħol li huwa l-proprjetarju tiegħu, dritt ta' użu ta' din il-kopja, għal żmien indeterminat *****.

73. Barra minn hekk, u bl-għan li jinżamm l-effett utli tar-regola tal-eżawriment, il-Qorti tal-Ġustizzja ddeċidiet li, b'deroga mid-dritt esklużiv ta' riproduzzjoni tad-detentur, it-tieni xerrej ta' tali kopja immaterjali għandu d-dritt jagħmel kopja fuq il-kompjuter tiegħu bil-għan li juża l-programm konformement mal-għan tiegħu, skont l-Artikolu 5(1) tad-Direttiva 91/250 *****.

***** Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

***** Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012, UsedSoft (C-128/11, EU:C:2012:407, punt 53).

***** Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012, UsedSoft (C-128/11, EU:C:2012:407, punt 59).

***** Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012, UsedSoft (C-128/11, EU:C:2012:407, punt 72).

***** Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012, UsedSoft (C-128/11, EU:C:2012:407, punti 83 u 88).

74. Fl-opinjoni tiegħi, is-soluzzjoni adottata mill-Qorti tal-Ġustizzja f'dik is-sentenza kienet iddettata mir-rieda li jinżamm l-effett utli tal-eżawriment tad-dritt ta' distribuzzjoni filwaqt li jiġi estiż il-kamp ta' applikazzjoni tiegħu għall-kopji immaterjali ta' programmi tal-kompjuter. Fil-fatt, soluzzjoni kuntrarja kienet thegħġeg lid-detenturi sabiex iqassmu l-programmi tal-kompjuter tagħhom taht forma immaterjali sabiex jevitaw ir-regola tal-eżawriment.

75. Issa, iċ-ċirkustanzi tal-kawżi prinċipali jvarjaw kunsiderevolment minn dawk li taw lok għas-sentenza UsedSoft *****.

76. Minn naħa, ebda element tal-proċess sottomess lill-Qorti tal-Ġustizzja f'din il-kawża ma jissuġġerixxi li l-imputati bieghu liċenzji ta' użu relatati ma' kopji immaterjali, li kienu s-suġġett tas-sentenza UsedSoft *****. Għall-kuntrarju, huwa stabbilit li l-kawża prinċipali tirrigwarda kopji *materjali* mhux oriġinali ta' programmi tal-kompjuter.

77. Min-naħa l-oħra, il-motivi li wasslu lill-Qorti tal-Ġustizzja għas-soluzzjoni adottata f'dik is-sentenza ma jistgħux jiġu trasposti għall-kawża prinċipali. Fil-fatt, fil-kuntest iktar "klassiku" tal-kopji materjali oriġinali mibjugħa bil-kunsens tad-detentur, ma jeżistix riskju partikolari li jaffettwa l-effett utli tar-regola tal-eżawriment tad-dritt ta' distribuzzjoni. Nenfazizza f'dan ir-rigward li Microsoft ma tikkontestax li l-kopji materjali oriġinali tal-programmi tal-kompjuter tagħha, mibjugħa minnha stess jew bil-kunsens tagħha, jibbenefikaw mill-eżawriment tad-dritt ta' distribuzzjoni. Għalhekk, għall-kuntrarju ta' Oracle fil-kawża UsedSoft ***** , Microsoft ma topponix il-holqien ta' suq ta' bejgħ ta' kopji oriġinali użati, iżda l-holqien ta' suq ta' bejgħ ta' kopji mhux oriġinali li jkunu saru u ġew mibjugħa mingħajr il-kunsens tagħha.

78. Fid-dawl ta' dawn id-differenzi bejn iċ-ċirkustanzi ta' din il-kawża u dawk li taw lok għas-sentenza UsedSoft ***** , inqis li dik is-sentenza għandha biss rilevanza limitata fil-kuntest ta' din il-kawża. Kif sostniet ġustament il-Kummissjoni, il-kwistjoni dwar il-bejgħ mill-ġdid ta' kopji materjali mhux oriġinali sempliċement ma gietx eżaminata mill-Qorti tal-Ġustizzja f'dik is-sentenza.

79. L-interess ta' din l-ispeċifikazzjoni ma huwiex biss teoretiku. Fil-fatt, jirriżulta li s-sitwazzjoni adottata f'dik is-sentenza, li tistabbilixxi l-kundizzjonijiet li skonthom il-bejgħ mill-ġdid ta' kopja immaterjali ma jippreġudikax id-dritt ta' distribuzzjoni, ma hijiex applikabbli b'analogija għaċ-ċirkustanzi bħal dawk tal-kawża prinċipali, għall-kuntrarju ta' dak li qegħdin jargumentaw l-imputati, il-Gvern Latvjan u l-Kummissjoni *****.

80. Fil-qosor, is-soluzzjoni adottata fis-sentenza UsedSoft ***** hija intiża għall-kuntest speċifiku tal-bejgħ ta' liċenzji ta' użu relatati mal-kopji immaterjali ta' programmi tal-kompjuter, li ma kinux espliċitament previsti mil-leġizlatur tal-Unjoni meta giet adottata d-Direttiva 91/250. Barra minn dan il-kuntest speċifiku, għandha ssir applikazzjoni klassika tad-dispożizzjonijiet li jirregolaw id-drittijiet esklużivi ta' distribuzzjoni u ta' riproduzzjoni, u b'mod partikolari tal-Artikoli 4 u 5 tad-Direttiva 91/250.

E – Fuq il-konsegwenzi prattiċi tal-approċċ propost

81. Il-konsegwenzi prattiċi tal-approċċ li qiegħed nipproponi lill-Qorti tal-Ġustizzja huma dawn li ġejjin.

***** Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

***** Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

***** Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

***** Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

***** Ara l-punti 36 u 37 ta' dawn il-konklużjonijiet.

***** Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).

82. Meta l-kopja oriġinali ta' programm tal-kompjuter, mibjugħa mid-detentur jew bil-kunsens tiegħu, tiġi inkorporata f'mezz materjali, din il-kopja materjali oriġinali biss tibbenefika mir-regola tal-eżawriment tad-dritt ta' distribuzzjoni. Il-bejjiegh mill-ġdid ta' tali kopja għandu, barra minn hekk, irendi inutilizzabbli kull kopja oħra fil-pussess tiegħu, taħt piena li jippreġudika d-dritt ta' riproduzzjoni. Konsegwentement, dan l-approċċ johloq ostakolu ġuridiku għall-ħolqien ta' suq ta' kopji materjali mhux oriġinali użati ta' programmi tal-kompjuter, iżda ma jxekklix il-ħolqien ta' tali suq għall-kopji oriġinali.

83. Meta kopja oriġinali ma tiġix inkorporata f'mezz materjali, għandha tiġi applikata s-soluzzjoni adottata mill-Qorti tal-Ġustizzja fis-sentenza *UsedSoft* ***** sabiex jinżamm l-effett utli tar-regola tal-eżawriment. Għalhekk, id-dritt ta' distribuzzjoni fuq il-kopja immaterjali jiġi eżawrit jekk id-detentur jagħti, permezz ta' hłas ta' prezz intiż li jippermettilu jikseb remunerazzjoni li tikkorrispondi għall-valur ekonomiku tal-kopja tax-xogħol li huwa l-proprietarju tiegħu, dritt ta' użu tal-imsemmija kopja, għal żmien indeterminat (punt 72). Il-bejjiegh mill-ġdid għandu, barra minn hekk, irendi inutilizzabbli kull kopja oħra fil-pussess tiegħu, taħt piena li jippreġudika d-dritt ta' riproduzzjoni (punti 70 u 78). Din is-soluzzjoni tippermetti l-ħolqien ta' suq ta' kopji immaterjali użati tal-programmi tal-kompjuter.

VI – Konklużjoni

84. Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet preċedenti kollha, nipproponi li l-Qorti tal-Ġustizzja tirrispondi kif ġej għad-domandi preliminari magħmula mir-Riġas apgabaltiesas Kriminālietu tiesu kolēģija (qorti reġjonali ta' Riga, kullegġ tal-kawżi kriminali):

L-Artikolu 4(a) u (ċ) kif ukoll l-Artikolu 5(1) u (2) tad-Direttiva tal-Kunsill 91/250, tal-14 ta' Mejju 1991, dwar il-protezzjoni legali ta' programmi tal-kompjuter, kif emendata bid-Direttiva tal-Kunsill 93/98/KEE, tad-29 ta' Ottubru 1993, li tarmonizza d-dewmien ta' protezzjoni ta' drittijiet tal-awtur u ċerti drittijiet relatati, għandhom jiġu interpretati fis-sens li d-drittijiet esklużivi ta' riproduzzjoni u ta' distribuzzjoni tad-detentur jiġu ppreġudikati meta l-kopja ta' programm tal-kompjuter issir minn utent, mingħajr l-awtorizzazzjoni tad-detentur, fuq mezz materjali differenti mill-mezz materjali oriġinali u li din il-kopja tinbiegħ, mingħajr l-awtorizzazzjoni tad-detentur, minn dan l-utent jew minn utent ieħor, u dan anki fiċ-ċirkustanzi fejn:

- il-mezz materjali oriġinali jkollu l-ħsara u
- il-bejjiegh tal-imsemmija kopja jrendi inutilizzabbli kull kopja oħra fil-pussess tiegħu.

***** Sentenza tat-3 ta' Lulju 2012 (C-128/11, EU:C:2012:407).